

ประโยค ป.ธ. ๕
แปล มครเป็นไทย
สอบครั้งที่ ๒ วันที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๕๘

๑. จีวรปิณฑปาตานํ ยถากมํ กายกัจฉิพริหณมตฺตโจทนาย อวิเสสโต
 อฏฺฐนฺนํ ปริกฺขารานํ อนฺตเร ตปฺปโยชนตา สมภวตฺติติ ทสฺเสนฺโต เอเต
 สพฺเพปิตฺติอาทิมานห ๑ เอเตปิตฺติ นวปริกฺขาริกาทโยปิ อปฺปิจฺฉาว สนฺตฺฏจฺฉาว
 น หิ ตตฺตเคน มหิจฺฉตา อสนฺตฺฏจฺฉิตา วา โหตฺติติ ตฺถฎฺฎิกิภา ๑

อฏฺฐปริกฺขาริกอ ปน ขุทฺทกวาสี สุจฺฉิจฺฉ ปริสฺสาวเน ปกฺขิปปิตฺวา
 ปตฺตสฺส อนฺโต จเปตฺวา ปตฺตํ อํสฺสญฺญ ลกฺเขตฺวา ติจฺฉิวัริ กายพนฺธนํ
 กตฺวา เยนิจฺฉกํ สุขํ ปกฺกมตฺติ ๑ ปฏฺฐินิวตฺเตตฺวา กเขตฺทพฺพํ นามสฺส น
 โหติ ๑ ตสฺมา สามณฺณผลสฺสฺสตาทิสฺส อฏฺฐปริกฺขาริกสฺเสว วเสน เทสนา
 อาคตา น นวปริกฺขาริกาทินฺนตฺติ ตพฺพณฺณนโย ๑

ยทฺธิปี สนฺโตเสตา ทฺวาทส สงฺเขปโต ปน ยถาลาภยถาพล-
 ยถาสารุปฺปวเสน ตโย ๑ เดหิ ตฺติหิ สนฺตฺสฺสนฺโต อิตฺริตฺรปฺปจฺฉยสนฺตฺฏโจ
 นาม ๑ เตน สงฺกิตฺติสฺสฺสฺสฺส อริยวิสจฺจกฺกวมณฺณนายณฺเจว จตฺตูกกฺกตฺตรสฺส
 ปจฺมปณฺณาสเก อริยวิสจฺจกฺกวมณฺณนายณฺเจว อิม ตโย สนฺโตเส สนฺธาย สนฺตฺฏโจ
 โหติ อิตฺริตฺเรน ยถาลทฺธาทิสฺส เยน เกนจิจิ จิวเรน สนฺตฺฏโจ โหตฺติติ
 วุตฺตนฺตฺติ วุตฺตํ ๑

อิม ตโย สนฺโตเสติ อิทํ สพฺพสงฺกาคิกวเสน วุตฺตํ ๑ เย หิ
 ปฺรโต คิลานปฺปจฺฉยํ ปิณฑปาเต เอวํ ปกฺขิปปิตฺวา จิวเร วิสฺสติ ปิณฑปาเต
 ปณฺณรส เสนาสเน ปณฺณรสาติ สมปณฺณาส สนฺโตเส วุจฺจนฺตฺติ เต สพฺเพปิ
 ยถารหํ อิมสฺส เอว ติสฺส สนฺโตเสสฺสฺสฺส สงฺกหํ สโมสฺสรณํ กจฺฉนฺตฺติติ ตฺถฎฺฎิกิภา ๑

๒. เอวมฺปเกโท สพฺโพเปโส สนฺโตโส สนฺตฺฏจฺฉิตฺติ วุจฺจติ ๑ สว
 อตฺริจฺฉตามหิจฺฉตาปฺปิจฺฉตาทินํ ปาปชฺมมานํ ปหานาธคฺมเหตุโต

สุคติเหตุโต อริยมกคสมุภาวโต จาคุททิสาทิภาวเหตุโต จ มงฺกณฺติ
เวทิตพฺพาทิ อธิ วุคฺคํ ฯ

จีวราทิสฺสํ ยํ ยํ ลทฺธํ โหติ เตน เตน อสนนฺตญฺจสฺสํ กิหิโน
วา ปน รูปสทฺททกนฺตรสโฆฏฺจพฺเพสฺสํ ยํ ยํ ลทฺธํ โหติ เตน เตน
อสนนฺตญฺจสฺสํ อตฺตโน ลากํ อติจฺจนภาโว อติจฺจนตา ฯ อตฺริจฺจนตาตีปี เอติสฺสวา
เอว นามนฺติ ชุทฺททกวิภงฺกควณฺณนา ฯ

อติจฺจ อิจฺจนตีติ อติจฺจิจฺจโน ฯ ตสฺส ภาโว อติจฺจิจฺจนตาตี วตฺตพฺเพ
จการโลปี กตฺวา อติจฺจนตาตี วุคฺคํ ฯ อตฺริจฺจนตา จ สวา เอว วุจฺจตีติ
ตฺตราปี เนรุตฺติวิธานเนน ปทสฺสิทฺธิ เวทิตพฺพาทิ ฯ ยถาลทฺธํ วา อติกฺกมิตฺวา
อตฺร อตฺร อิจฺจนํ อตฺริจฺจนตา ฯ สวา เอว ตฺรการสฺสํ ตการํ กตฺวา
อติจฺจนตาตี วุคฺคณฺติ ตญฺญิกฺกา ฯ

เนรุตฺติวิธานเนนาตี ตฺรการานํ ตการตาปาทเนนาตี ตทญฺญิกฺกา ฯ
อตฺริจฺจนตา นาม อตฺร อตฺร อิจฺจนตี เอกงฺกตฺตราตีญฺญิกฺกา ฯ สกฺลาภ
อติคฺตสฺสํ ปรลาภปฺปญฺจนา อตฺริจฺจนตา นามาตี รตฺวินิตสฺสตฺตเอกงฺกตฺตร-
วณฺณนาตี ฯ

อตฺริจฺจนปฺกฺกสฺสํ หิ อตฺตนา ลทฺธํ ปณีตมฺปี ลามกํ วิย ขายติ
ปเรน ลทฺธํ ลามกมฺปี ปณีตํ วิย ขายติ ฯ เอกภาชเน ปกฺกยาคู วา ภตฺตํ
วา ปุโโว วา อตฺตโน ปตฺเต ปกฺกจิตฺโต ลามโก วิย ปรสฺสํ ปตฺเต
ปณีโต วิย ขายติ ฯ อยญฺจ อตฺริจฺจนตา กหฺญฺจปฺปพฺพชิตานมฺปี โหติ
ตฺริจฺจนาคทานมฺปี ฯ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๕

แปล มคอเป็นไทย

๑. ฎีกาสูตฺรเหล่านั้นว่า พระอรรถกถาจารย์ เมื่อจะแสดงว่า การประมวลบริขารนอกนั้นเข้าในบริขาร ๘ ย่อมได้โดยไม่แปลก ด้วยการท้วงในเหตุมาตราว่า จีวรและบิณฑบาตเป็นเครื่องบริหารกายและท้องตามลำดับ จึงกล่าวคำเป็นต้นว่า เอเต สพุเพปิ ฯ บทว่า เอเตปิ เป็นต้น อธิบายว่า แม้อภิกษุผู้มีบริขาร ๘ เป็นต้น ว่าเป็นผู้มกน้อย ว่าเป็นผู้สันโดยเหมือนกัน ด้วยว่า ความมกมากหรือความไม่สันโดยย่อมไม่มีด้วยบริขารเพียงเท่านั้น ฯ

นัยอันมาในอรรถกถาแห่งสุตฺรเหล่านั้นว่า ก็ภิกษุผู้มีบริขาร ๘ ใ้ผู้มีคน้อยและเข้มไว้ในผ้ากรองน้ำ เก็บไว้ภายในบาตรแล้วคล้อมบาตรบนจะงอยบ่า นุ่งห่มไตรจีวร คาดประคตเอาแล้ว ย่อมหลีกเลี่ยงไปสบายตามประสงค์ ฯ ชื่อว่าสิ่งของที่เธอจะต้องกลับมาถือเอาอีก ไม่มี ฯ เพราะฉะนั้น เทศนาในสามัญญผลสุตฺรเป็นต้น มาแล้วด้วยอำนาจภิกษุผู้มีบริขาร ๘ เท่านั้น หามาแล้วด้วยอำนาจแห่งภิกษุผู้มีบริขาร ๘ เป็นต้นไม่ ฯ

สันโดยมีถึง ๑๒ อย่าง แมื่ก็จริง ถึงอย่างนั้น โดยสังเขป มี ๓ คือ ขดลาภสันโดย ขดพลสันโดย และขดสาธูปสันโดย ฯ ภิกษุผู้สันโดยอยู่ด้วยสันโดย ๓ อย่างเหล่านั้น ชื่อว่า ผู้สันโดยด้วยปัจจัยตามมีตามได้ ฯ ด้วยเหตุนี้ ในอรรถกถาแห่งอริยวังสจตุกกะ สังคิติสุตฺรและในอรรถกถาแห่งอริยวังสสุตฺร ปฐมปณณาสกั จตุกนิบาตอังคตฺตรนิกาย พระอรรถกถาจารย์กล่าวไว้ว่า ท่านกล่าวว่า ภิกษุยอมเป็นผู้สันโดยด้วยจีวรตามมีตามได้ คือด้วยจีวรชนิดใดชนิดหนึ่ง บรรดาจีวรตามที่ได้แล้วเป็นต้น ดังนี้ หมายถึงสันโดย ๓ เหล่านี้ ฯ

ฎีกาอริยวังสจตุกกะ ในสังคิติสุตฺร และอริยวังสสุตฺรนั้นว่า คำว่า อิม ตโย สนฺโตเส นี้ พระอรรถกถาจารย์ กล่าวไว้ด้วยสามารถสันโดย ๓ เป็นที่รวมแห่งสันโดยทั้งหมด ฯ ก็ พระอรรถกถาจารย์ ใ้ส่กิลานปัจจัย

ข้างหน้าเข้าในบิณฑบาตอย่างนี้แล้วกล่าวสันโดษไว้ ๕๐ ถ้วน คือ สันโดษใน
 จีวร ๒๐ สันโดษในบิณฑบาต ๑๕ สันโดษในเสนาสนะ ๑๕ สันโดษแม่ทั้งหมด
 ย่อมถึงการสงเคราะห์คือรวมลงในสันโดษ ๓ เหล่านี้แล ตามสมควร ฯ

๒. ในอรรถกถามงคลสูตรนี้ พระอรรถกถาจารย์ กล่าวไว้ว่า สันโดษนี้
 แม่ทั้งหมด ซึ่งมีประเภทตามที่กล่าวมานี้ พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสเรียกว่า
 สนฺตุฏฺฐิ ฯ สนฺตุฏฺฐิ นั้น พึงทราบว่าเป็นมงคล เพราะเป็นเหตุบรรลุมงคล
 บาบารมทั้งหลายมีความมักมากความมักใหญ่ และความปรารถนาลามก
 เป็นต้น เพราะเป็นเหตุแห่งสุคติ เพราะความเป็นคุณอุดหนุนอริยมรรค
 และเพราะเป็นเหตุแห่งความเจริญมีความไม่ขัดข้องในทิศทั้ง ๔ เป็นต้น ฯ

อรรถกถาพุทธทวิภังค์ว่า ภาวะคือความปรารถนาเกินซึ่งลาภของตน
 ของบรรพชิตผู้ไม่สันโดษด้วยบรรดาปัจจัยมีจีวร เป็นต้น อันตนได้แล้ว ก็หรือ
 ของคฤหัสถ์ผู้ไม่สันโดษแล้วด้วยบรรดา รูป เสียง กลิ่นรส โผฏฐัพพะ
 อันตนได้แล้ว ชื่อว่า อติจฺจตา ฯ แม้คำว่า อตุริจฺจตา ก็เป็นชื่อของ อติจฺจตา
 นั้นเอง ฯ

ฎีกาพุทธทวิภังค์นั้นว่า ผู้ใด ย่อมปรารถนาเกิน เหตุนั้น ผู้นั้น ชื่อว่า
 อติจฺจิจฺจโ ๑ เมื่อควรจะกล่าวคำว่า ความเป็นแห่งอติจิจฺจจะ แต่ท่านกล่าวว่า
 อติจฺจิจฺจตา ดังนี้ เพราะลป จ อักษรเสีย ท่านจึงกล่าวว่า อติจฺจตา ฯ ก็
 อติจฺจตา นั้นเอง อันพระอรรถกถาจารย์กล่าวว่า อตุริจฺจตา เหตุนี้
 พึงทราบบทสำเร็จแม้ในคำว่า อตุริจฺจตา นั้น โดยวิธีอันมาในนิรุตติปกรณ์ ฯ
 อีกอย่างหนึ่ง ความปรารถนาในปัจจัยนั้น ๆ ก้าวล่วงปัจจัยตามที่ตนได้แล้ว
 ชื่อว่า อตุริจฺจตา ฯ อตุริจฺจตา นั้นนั่นแล พระอรรถกถาจารย์กล่าวว่า
 อติจฺจตา เพราะทำการอาเทศ ตร อักษรให้เป็น ต อักษร ฯ

อนุฎีกาพุทธทวิภังค์นั้นว่า บทว่า เนรุตฺติวิธานเน ความว่าโดยการ
 แปลง ตร อักษร ให้เป็น ต อักษร ฯ ฎีกาเอกนิบาต อังคตฺตริกายเป็นต้นว่า

ความปรารถนาในปัจจุบันนี้ ๆ ชื่อว่า อตฺริจฺจตา ฯ อรรถกถารวินิตสูตร และเอกนิบาต อังคุตตรนิกายเป็นต้นว่า ความปรารถนาลาภของชนอื่น ของบุคคลผู้ไม่อึดแล้วในลาภของตนชื่อว่า อตฺริจฺจตา ฯ

จริงอยู่ สำหรับแก่บุคคลผู้ปรารถนาเงิน วัตถุที่ตนได้แล้ว แม้เป็นของ ประณีต ก็ย่อมปรากฏจเป็นของเลว วัตถุที่คนอื่นได้ แม้เป็นของเลว ก็ย่อม ปรากฏจเป็นของประณีต ฯ ข้าวต้มที่เขาต้มไว้ ภัตหรือขนมในภาชนะ เดียวกัน ที่เขาใส่ลงในบาตรของตน ย่อมปรากฏจเป็นของเลว (ส่วน) ที่ใส่ ลงในบาตรของภิกษุอื่น ย่อมปรากฏจเป็นของประณีต ฯ ก็ความปรารถนา เงินนี้ ย่อมมีได้ทั้งภุหุสัถ์และบรรพชิต ทั้งสัตตวัคิรัจฺจาน ฯ

พระธรรมปริยัติโมลี อินทปญฺโญ วัดบพิตรพิมุข
สนามหลวงแผนกบาลี

เฉลย
ตรวจแก้.